

казує, що успішна фінансово-господарська діяльність підприємства майже на 70% залежить від стратегічної спрямованості, на 20% – від ефективності оперативного управління і на 10% – від якості виконання поточних завдань. Оперативне планування значно залежить від стратегічного і своєю чергою, дає імпульси для зміни стратегічної направленості. Таким чином, оперативний та стратегічний контролінги представляють собою механізм саморегулювання на підприємстві і утворюють єдиний контур регулювання.

Організація системи контролінгу на підприємствах АПК буде сприяти підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва, який значною мірою залежить від впровадження досягнень науки, техніки, передового досвіду, подальшого розвитку спеціалізації, а також від використання внутрішньовиробничих резервів. Останні об'єктивно існують у всіх трьох основних елементах виробництва і праці (підвищення її продуктивності); предметом праці (раціональне і економне витрачання кормів, насіння, сировини, матеріалів тощо); засобах праці (раціональне використання будівель, машин, обладнання, інструментів та ін.). Виявлення зазначених резервів, розробка і впровадження заходів, спрямованих на збільшення виробництва продукції, поліпшення її якості, підвищення рентабельності, економічної ефективності. Це набуває особливої важливості у період впровадження ринкових відносин.

Список використаної літератури:

1. Сухарева Л.А, Петренко С.Н. Контроллинг – основа управления бизнесом.– К.: Эльга, Ника – Центр, 2002. –208 с.
2. Майер Э.Контроллинг как система мышления и управления. – М.: Финансы и статистика, 1993.-96 с.
3. Савицкая Г. Анализ хозяйственной деятельности предприятий АПК, - Минск : ИП “Экоперспектива”, 1998. – 494 с.

УДК 330. 131. 7 : 631. 15

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ РИЗИКУ В СИСТЕМІ АГРОБІЗНЕСУ

О.Г.МОРОЗОВА – пошукувач, Херсонський ЕПШ

В умовах ринкової економіки сільськогосподарські підприємства повинні постійно підтримувати прибутковість не нижче потрібної норми прибутку, реалізувати свою ринкову стратегію при збе-

реженні фінансової безпеки на рівні, що гарантує збільшення або збереження капіталу. Більшість економічних процесів та явищ агробізнесу розвиваються в умовах невизначеності, а тому є неповністю прогнозованими і контрольованими. На сучасному етапі потенціал розвитку вітчизняного сільського господарства значною мірою не використовується. Таке становище пов'язане з множиною факторів, на які впливає ризик.

Ризик – це один із ключових, важливих елементів господарської діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах ринку. В сучасному уявленні ризик – це складне явище, яке має багато незбіжних, а інколи і протилежних реальних підстав. Ризик відображає міру досягнення очікуваного результату, невдачі і відхилення від цілей з урахуванням контрольованих і неконтрольованих чинників за наявності прямих та зворотних зв'язків. Тобто ризик характеризує не лише втрати, які можливі при реалізації прийнятого рішення, а також невикористанні можливості [1].

Ризик призводить до появи економічних збитків, причиною яких є неповна інформація про виробничі та економічні процеси. Ризик буде тим вищий, чим вищою є ймовірність відхилення результатів дій від очікуваних і навпаки нижчий, якщо ймовірність мала.

Для сільськогосподарських підприємств основними чинниками, є чинники [3, 4, 5] які характеризують ризик, як діяльність з метою прийняття рішення в ситуації, коли є можливість кількісної та якісної оцінки ймовірності досягнення очікуваного результату. Системний підхід, взаємодія та зовнішніх та внутрішніх чинників системи агробізнесу є загальне означення економічного ризику. Для уникнення економічного ризику до діючої системи управління сільськогосподарським підприємством треба ставити деякі вимоги: наявність достовірної інформації і чітких уявлень про характер діяльності, одержання відомостей про можливі ризикові ситуації, їх наслідки, формування рішень, визначення кола рішень, практична реалізація яких буде сприяти орієнтації стратегії і тактики сільськогосподарського підприємства на врахування чинників ризику. Врахування чинників ризику – це прерогатива системи управління економічним ризиком, [4], яка за своїми функціями повинна мати випереджувальний характер і сприяти загальному підвищенню ефективності виробництва.

Підприємницький ризик – це ризик що виникає в процесі виробництва будь – якого виду продукції, пов'язаними з цим виробництвом фінансовими операціями, а також з використанням інформаційних ресурсів [6]. Для сільськогосподарських підприємств ва-

гомим чинником виробничого ризику є природно – кліматичні умови.

У сучасних ринкових економічних умовах актуальною проблемою є розробка і узагальнення теоретико – методологічних засад визначення та оцінки ризику в системі агробізнесу на основі аналізу багаторічних динамічних рядів врожайності сільськогосподарських культур.

В агробізнесі при оцінюванні операційного ризику до постійних витрат слід відносити значну частину виробничих витрат на технічні операції, які обов'язкові, однак не змінюються пропорційно врожаю [6]. Розроблені методичні засади розподілу витрат та імітаційного моделювання підприємницької стратегії з урахуванням ризику.

У системі агробізнесу існує ряд різновидів ризику [2, 3, 4]: фінансовий ризик – можливість невиконаних фінансових зобов'язань суб'єктами економічної діяльності (зокрема банківський, кредитний ризик – неспроможність сплатити боргу за кредит); інвестиційний ризик – знецінення інвестиційно – фінансового портфелю; ринковий ризик – пов'язаний з коливанням ринкових відсоткових ставок курсів валю; портфельний ризик – імовірність втрати за окремими видами цінних паперів тощо.

На даному етапі розвитку ринкових відносин основними шляхами зменшення ризику є оцінка, прогнозування та оптимізація управління ризиком. Оптимізація управління ризиком забезпечує підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції. Оцінка і прогнозування ризику проводиться з позиції їх впливу на розвиток відповідної галузі агропромислового комплексу та підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції.

З метою вирішення проблеми управління ризиком в системі агробізнесу необхідне наукове обґрунтування резервів і шляхів підвищення економічної ефективності виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції з урахуванням потенціальних ризиків.

Список використаної літератури:

1. Наконечний С.І., Савіна С.С. Погодний ризик АПК – К.: ДЕМІУРГ, 1998. – 186 с.
2. Вітлінський В.В. Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику. – К.: ДЕМІУРГ, 1996. – 199 с.
3. Вітлінський В.В. Машинна обробка інформації по управлінню запасами з урахуванням ризику. // Машинна обробка інформації. – К.: КДЕУ, – 1995. – Вип. 56 – С. 126 – 130.
4. Вітлінський В.В. Наконечний С.І. Ризик у менеджменті. – К.: Борисфен– М, 1996. – 336 с.

5. Чепурко В.В. Проблеми економічного ризику: аналіз та управління // Оцінка підприємницького ризику. – К.: КНЕУ, – 1999.– 88 с.

УДК 57.069:333.42

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОЛОГІЧНІ ЗАХОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ

В.І.БЛАГОДАТНИЙ – д.е.н., професор,

Т.І.ВИНОГРАДОВА – пошукувач,

І.І.АНДРУСЕНКО – д.с.-г.н., професор, Херсонський ДАУ

У період переходу до ринкової економіки поряд з тенденцією поступового зменшення площ земель сільськогосподарського призначення не сталося значного подрібнення земельних і майнових ресурсів. Вони передані здебільшого для створення нових виробничих структур. Наприклад, зараз у Херсонській області на суспільні сільськогосподарські підприємства припадає 63,2% сільськогосподарських земель, на господарства громадян – 25 і селянські (фермерські) – 7,5%.

Трудові ресурси також не зазнали суттєвих змін. Сільське населення з 481,2 тис. осіб в 1990 р. зменшилось на 13 тис. до 2001 р., або на 1,7%, а міське населення – з 767,6 тис. на 28,2 тис., або 2,9%. Водночас різко скоротилась чисельність населення, зайнятого економічною діяльністю. У сільськогосподарському виробництві вона зменшилась з 198,8 тис. на 58,6 тис., тобто на 29,5%, в промисловості – з 144,1 тис. на 84 тис., або 58,3%.

На цей час основні трудові ресурси в сільському господарстві області знаходяться в недержавній сфері. У 2000 р. із 140,2 тис. працюючих, у колективних підприємствах було 41,4%, в приватних – 22 і державних – 8%.

Загальною рисою всіх категорій господарств стало поступове скорочення продуктивності праці. У 1990 р. в колективних підприємствах припадало продукції на середньорічного робітника 11352 грн., а в 1998-1999 рр. – на 44,8 – 52,8% менше.

У структурі валової продукції домінує рослинницька галузь. Частка її в загальному обсязі знаходиться в межах 63-67%, у тваринницькій – 33-37%.

Однією з причин такого становища є недосконалість діючого державного управлінського механізму, внаслідок чого господарники, керуючись своїми меркантильними інтересами, необґрунтовано